

Mikrofinanszírozás Európában: A 2020. évi jelentés

Justyna Pytkowska

Összefoglaló

Az áttekintő felmérés egy 2018 és 2019 közötti pillanatképet mutat be a mikrofinanszírozási szektorról a Covid19 járvány kezdete előtt. Mivel azonban az adatokat 2020 nyarán gyűjtötték össze, a jelentést a világvárvány után teszik közzé. Ez különleges eredményhez vezet, mivel így a jelentés az európai mikrofinanszírozási ágazat legfrissebb rendelkezésre álló adatának tekinthető, mielőtt azt a világvárvány sújtotta volna. Ugyanakkor ennek köszönhetően a jelentés tartalmaz egy fejezetet a világvárvány 2020-as előzetes hatásáról is.

Ez az Európai Mikrofinanszírozási Hálózat (EMN) áttekintő

felmérésének 9. kiadása, és a harmadik alkalom, amikor a Mikrofinanszírozási Központtal (MFC) együttműködve készítette el a jelentést. E két hálózat együttműködése lehetővé teszi, hogy a felmérés lefedje az európai mikrofinanszírozási ágazat oroszlánrészét, és a jelenleg rendelkezésre álló lehető legteljesebb adatkészletet nyújtja.

A tanulmány 29 ország 143 intézményét fedi le és a 2018/2019-es időszak adatait rögzíti.

Legfontosabb megállapítások

Az **intézményi jellemzőket** tekintve az ágazat elsősorban nem banki mikrofinanszírozással foglalkozó intézményekből (MFI-kből) áll (91%), amelyek a piacon különböző jogi formák szerint működnek. Nyugat-Európának több banki mikrohitel-szolgáltatója van, míg Kelet-Európának több hitelszövetkezettel rendelkezik. A mikrohitel-szolgáltatók körülbelül 11 000 alkalmazottat foglalkoztatnak közvetlenül, ennek 22%-a önkéntes, akik gyakran dolgoznak civil szervezeteknél és nyugat-európai bankokban. Egyértelmű a nemek közötti eltérés, a fizetett alkalmazottak 65% -a nő, különösen a szövetkezetek és a hitelszövetkezetek körében. Az intézményi jellemzők jórészt stabilak maradtak, az eredmények nem tértek el erősen az előző felméréstől, amire számítani lehetett.

Az MFI-k többsége (63%) **nem pénzügyi szolgáltatásokat** nyújt, különösen Nyugat-Európában. A személyi kölcsönöket kiszolgáltató intézményeknél jellemzően gyakrabban vannak ügyfélfejlesztési szolgáltatások, például pénzügyi oktatás. Azok az MFI-k, melyeknek ajánlatában nem szerepel személyi kölcsön, általában üzletfejlesztési szolgáltatásokat nyújtanak (pl. mentorálás, tanácsadás). Az MFI-k csupán 28%-a használ digitális csatornákat nem pénzügyi szolgáltatások nyújtására, és ezek többnyire nagy MFI-k. Összességében a felmérés ezen hulláma megerősíti a nem pénzügyi szolgáltatások fontosságát és a kulcsfontosságú szolgáltatások (legalábbis egy részének) digitális módon történő nyújtása felé való elmozdulást.

Mind a mikrohitel-portfólió, mind az aktív hitelfelvevők száma növekvő tendenciát mutatott, amely a korábbi felmérési eredményekkel összhangban **a szektor méretének jelentős bővülését** eredményezte. 2019-ben az aktív hitelfelvevők összes száma 1,26 millió volt (+14% 2018-hoz képest), 3,7 milliárd euró bruttó mikrohitel-portfólió kintlévőség mellett (+ 15%). A portfólió nagy százaléka néhány szolgáltató kezében összpontosul. Az üzleti hitelek a teljes mikrohitel-portfólió 55%-át, míg a személyi kölcsönök a portfólió 45%-át teszik ki. A személyi kölcsön szegmensben nagyobb növekedés (23%) figyelhető meg, mint az üzleti hitelek szegmensében (12%). Ez a növekedés a korábbi években megfigyelt mintát követi, ahol a piac évről évre növekszik és érettebbé válik. Érdemes kiemelni a személyi kölcsönök folyamatos növekedését, mivel ezeket leginkább családi szükségletekre fordítják, és csupán 13%-ukat fordítják szakmai fejlődésre. Ez különösen figyelemre méltó az ilyen növekvő igényekhez szükséges szakpolitikai keret hiánya miatt.

A **hitelek jellemzői** szintén viszonylag stabilak maradtak a többi évhez képest. Az üzleti mikrohitelek átlagosan nagyobbak, hosszabb lejáráttal és alacsonyabb THM-mel a személyi kölcsönökhöz képest. Az üzleti mikrohitelek átlagosan nagyobbak, hosszabb lejáráttal és alacsonyabb THM-mel a személyi kölcsönökhöz képest. A THM-ek jelentősen eltérnek az intézménytípusok és a régiók szerint. A nem banki pénzügyi intézetek (NBFI-k) és a kelet-európai MFI-k

számítják fel a legmagasabb kamatlábakat.

A **társadalmi célkitűzéseket** tekintve az MFI-műveletek első számú célja továbbra is a pénzügyi kirekesztés felszámolása, ami az ágazat stabil jövőképét szemlélteti. A nők és a vidéki lakosság a két fő célcsoport. Az intézmények egyharmada kiemelten kezeli az etnikai kisebbségeket/migránsokat/menekülteteket is.

A legtöbb intézmény **pénzügyi teljesítménye** továbbra is jó állapotban van: Az intézmények 76%-a működési szempontból önfenntartó. A felmérés több pénzügyi változó tendenciáit mérte, amelyeket a jelentés tovább részletez.

A **finanszírozás** szempontjából a hosszú lejáratú kölcsönök maradnak továbbra is a hitelportfólió legfőbb finanszírozási forrása. A szükséges finanszírozás teljes értéke 800 millió euró, 7,6 millió eurós mediánérték mellett. Az összesített finanszírozási igény Kelet-Európában magasabb (482 millió euró), mint nyugaton (356 millió

euró). Mindkét régióban a legnagyobb az adósságfinanszírozás iránti igény. Ezenkívül a nyugati MFI-k több támogatást és garanciát igényelnek, mint a keleti MFI-k. A szükséges finanszírozáshoz való hozzáférés legfőbb kihívása a finanszírozás elérhetetlensége (az MFI-k 41%-a), a kockázat fedezésére szolgáló garanciák hiánya (az MFI-k 38%-a) és a finanszírozási ár (az MFI-k 37%-a). Az intézmények negyötöde nem tapasztal kihívásokat a finanszírozáshoz való hozzáférés terén.

A **legújabb trendeket** tekintve sok zöld technológiával foglalkozó MFI-t találtunk, ahol az MFI-k 16%-ának külön energiahatékonysági hitelterméke van. Sőt, az intézmények 23%-a több ilyen termék bevezetését tervezi a jövőben. A szolgáltatók többségének digitális megoldásai vannak az ügyfelek támogatására a hitel életciklusa során, ahol a kisebb méretű MFI-k kevésbé kifinomult digitális eszközökkel rendelkeznek. A válaszadók mintegy fele új digitális megoldások bevezetését tervezi a következő három évben.

Legfontosabb megállapítások távlatban

Összességében az elmúlt két évben az eredmények a mikrofinanszírozási szektor folyamatos növekedését tükrözik. A teljes növekedés továbbra is magas maradt a portfólió méretét és az új ügyfeleket tekintve, miközben az ágazat szociális küldetése és szervezeti jellemzői nagyjából változatlanok maradtak. Néhány különbséget figyelhetünk meg Nyugat- és Kelet-Európa között, de általánosságban több a hasonlóság, mint a különbség.

Ha összevetjük 2019. évi mikrohitel-kínálatot (3,7 milliárd euró) az Európai Bizottság 2020. májusi piacelemzési kiadványában¹ (a kielégítetlen kereslet alapján) javasolt 12,9 milliárd eurós éves finanszírozási réssel, **arra a következtetésre juthatunk, hogy az ágazat még mindig jelentős növekedési lehetőségekkel rendelkezik, mielőtt teljes mértékben kiszolgálja a piacot.**

Anticipated impact of Covid-19 pandemic

Amint azt korábban említettük, lehetetlen a 2018/2019-es időszak pillanatképre nézni anélkül, hogy elismernénk, hogy a szektor közvetlen jövőjét drasztikusan befolyásolja a Covid19. Amikor a jelentéshez szükséges adatokat gyűjtöttük, több interjút készítettünk az MFI-ekkel, hogy helyzetfelmérést végezzünk, és meghatározzuk azokat a területeket, amelyekre a válság leginkább hatással lehet.

A világválság ellenére az MFI-k többsége jónak tartja saját helyzetét. Az MFI-k közel 70%-a vélte úgy, hogy jó helyzetben van, míg mindössze 6% értékelte rossznak a helyzetét. Az MFI-k által azonosított legfontosabb kihívások az ügyfelek jövedelemingadozásához, valamint az ügyfelek alacsony digitális és pénzügyi teljesítőképességeihez társíthatók. A külső kihívások kevésbé voltak hevesek, a leggyakoribb probléma a finanszírozáshoz való hozzáférés és a politikai beavatkozás volt.

Az MFI-k optimistán tekintenek a jövőbe: az intézmények több mint fele úgy gondolja, hogy a következő 12 hónapban javulni fognak az üzleti kilátások. A 2020. március-áprilisi leállás hatása a hirtelensége és a korlátozások súlyossága miatt kezdetben komoly volt, de idővel az intézmények többsége megtalálta a módját, hogyan biztosítsa az üzleti fennmaradást és a működés folytonosságát. Azok az MFI-k, amelyek olyan környezetben működnek, ahol a kormány erősen támogatja a mikro- és kisvállalkozásokat, kevésbé érezték a járvány hatását, és ami igaz az erős partnerekkel és támogató érdeklő felekkel rendelkező MFI-kre is.

Azok az intézmények, ahol a digitális átalakulás már végbement, könnyebben tudtak alkalmazkodni a biztonsági követelményekhez, és felkészültebbek voltak a digitális eszközök használatára az ügyfelekkel való kommunikáció, a kölcsönök feldolgozása és a távmunkára vonatkozó lehetőségek megvalósítása során.

¹ Mikrofinanszírozás az Európai Unióban: Piacelemzés és ajánlások a 2021–2027 közötti teljesítési lehetőségekre

With contribution
by EIF



European
Commission



EUROPEAN
MICROFINANCE
NETWORK



MICROFINANCE CENTRE

This publication has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation "EaSI" (2014-2020). For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi>

The information contained in this publication does not necessarily reflect the official position of the European Commission and European Investment Fund.